

L. SELLES TE
oord des Heren
les uit 2 Thess.

bizonder accent.
r vacature hier
hatham, in ver-
gemeente, heeft.
bizondere om-
Evangelie van
zijn loop krijge.
Selles niet in

drie gedachten:
gemeente door
gehoorzaamheid
orbede om ver-
le.
intrede.
neente de doop
ng op zijn pre-
in het midden
schenking van
an, en de blijd-
worden.
t hebben, maar
zal dat gaan?
en beginne ge-
zij dienaren en
God en elkaar.
9: „Want wij
Gods gebouw
God gegeven
beider afhan-
oor de HERE;

kerkeraad de
had vertolkt
de classis Oost
ewaagd, sprak
ij dank bracht
ot hietoe had
van kerkeraad
e Here hem in

eet,
heeft,

Sept. wordt via
van de Geref.
s om 5 uur in
r is de W.
orde van de
Ps. 52:5, 6.
7: 5. Schrift-
tekst: Zondag
Ps. 37:2, 3.
ed na de pre-
gen.

apho-
deze
ikt op
nd.

GOES
ad

ctuur!
de bro-
UDDE
erden om
zoeken,

en een-
et er nu
e synode
houdt, en
n wordt.
hure kan
en.
f 10 exx.

postwissel
M. D. de

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE OWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:3

Onder redactie van Ds E. Th. v. d. Born, Prof. P. Deddens, P. Groen, Prof. Dr H. J. Jager en Prof. C. Veenhof.

Het nadrukken van de inhoud van dit blad is verboden overeenkomstig de Wet op het Auteursrecht.

Medewerkers: Ds F. A. den Boeft, Helpman; Drs R. H. Bremmer, Zwolle; Ds J. v. Bruggen, Assen; Drs D. J. Buwalda, Kampen; Drs L. Doekes, Hilversum; Ds D. van Dijk, Groningen; Ds J. Francke, Rotterdam; K. van Huizen, Groningen; A. Janse, Breda; Dr P. Jasperse, Leiden; Ds B. Jongeling, Apeldoorn; Ds H. Knoop, Rotterdam; Ds J. Meester, Amsterdam; Mr Dr J. Meulink, Enschede; Drs H. M. Mulder, Kampen; Rudolf van Reest; Dr G. K. Schoep, Den Haag; A. Schilder, Den Haag; Ds H. J. Schilder, Utrecht; Ds J. Smelik, Groningen; Ds J. P. v. d. Stoel, Grootegast; D. Stroo, Bussum; Prof. Dr C. van Til, Philadelphia, Pa, U.S.A.; Ds G. Visée, Kampen; Ds C. Vonk, Schiedam; Ds F. de Vries, 's-Gravenhage; Ds D. K. Wielenga, Rotterdam; A. Zijlstra, Groningen.

Alle stukken bestemd voor de Redactie: Prof. P. DEDDENS, Spoorw. 7, Kampen; voor medewerkers: rechtstreeks aan hen of aan de administratie.

Adm.-adres: Oosterbaan & Le Cointre N.V., Goes. Tel. 2424 — Postrek. Nummer 406040 ten name van „DE REFORMATIE“, GOES.

Abonn.: f 4.50 per halfj., buitenl. f 11,— per jaar; losse nummers 20 cent, alles bij vooruitbetaling. Advertentiën: 20 cent per m.m.

INHOUD: Hoofdartikel: Enige opmerkingen over de gelijkenissen des Heren, III. — Uit de Schrift: We hebben met een God te doen die gaarne vergeeft (Ps. 32:5). Kerkelijk Leven: Onderhoudende de eenheid der Kerk door Afscheiding. — Kort verslag curatoren Theol. Hogeschool 1952. — Theol. Hogeschooldag 1952. — Vergadering curatoren Theol. Hogeschool 1952. — Theol. Hogeschool.

Bibliotheek Prof. Schilder. — Wandelende anecdote. — Calvijn's oordeel over de valse kerk zijner dagen. — Calvijn en het Roomse kerkvolk. — Pop. Wet. Schetsen: Omgordt de lendenen van het verstand en weet sneller. — Op en om het kerkplein: Robot-burgers. — Pol. en Soc. leven: Gemeenschap in de arbeid, 9. — Kerknieuws.

klaren moeten hoe het toegaat in het koninkrijk der hemelen.

Nuttiger dan hier verder over te theoretiseren, lijkt het mij, maar een paar gelijkenissen te bespreken, waarbij het verband duidelijk is en het doel door de Here Jezus zelf klaar is aangegeven.

Enige opmerkingen over de gelijkenissen des Heren

HOOFDARTIKEL

III

Moeten we alle trekken van een gelijkenis overbrengen of letten op het derde van vergelijking?

In de bekende Hermeneutiek van Prof. Greijdanus „Schriftbeginselen ter Schriftverklaring“ is een aparte paragraaf gewijd aan de verklaring van een gelijkenis. Het opschrift daarvan luidt: „Ter verklaring van een gelijkenis moeten we eerst het beeld scherp waarnemen, daarna de betekende zaak ons recht voorstellen, en vervolgens de overeenkomst tusschen beide nagaan en zuiver in het licht stellen.“ Dit wordt vervolgens aldus uitgewerkt:

a. We moeten ons wachten voor de fout om bij een gelijkenis alle trekken van het beeld te willen overbrengen op de betekende zaak. Daarom hebben we maar niet een beeld te nemen en dat zoveel mogelijk in alle trekken op de betekende zaak toe te passen. Maar de betekende zaak dient bij de verklaring a.h.w. punt van uitgang en beheerschende factor te wezen, zoodat van het beeld slechts die trekken genomen en overgebracht worden, welke strekken kunnen, de betekende zaak toe te lichten en helderder te doen verstaan.

b. Op het tertium comparationis, het derde van vergelijking, komt het aan. Voor het ontdekken en vinden daarvan, moeten we nauwlettend acht geven op het doel van wat gezegd wordt, en op het verband waarin het voorkomt.

Als dit waar is — en ik ben daarvan stellig overtuigd — dan is deze regel in de geschiedenis der exegetische dikwijls overtreden. Vele verklaarders hebben zich bewust tegen deze regel verzet. Als voorbeeld neem ik een uittaling van J. A. Wormser, die in z'n reeds genoemd werkje schrijft (bl. 4):

„Niet zelden hoort men dat het in een gelijkenis slechts om „het derde van vergelijking“ te doen is. Men meent dan, dat er slechts één punt in de gelijkenis is, dat werkelijk de gelijkenis uitmaakt, en dat al het andere als inkleeding van minder belang is en eigenlijk wel gemist kan worden. Het tegendeel is waar. De mond, die volmaakt sprak; die uitdrukkelijk tegen een „ijdel verhaal van woorden“ waarschuwde; die ons gezegd heeft dat ieder mensch van elk door hem gesproken ijdel woord rekenschap zal geven; heeft zelf niet gedurig honderd woorden gebruikt als hij het met tien afkon. Hij, door wien alle dingen gemaakt zijn, verstaat en doorziet alle dingen, weet dat ze alle de stoffelijke vormen zijn waarin geestelijke gedachten en zaken worden afgebeeld, en zorgde dat geen enkel trekje in eenige gelijkenis onnut werd aangebracht. Het is, rondweg gezegd, oneerbiedig om indien men met de geheele gelijkenis geen weg weet, er maar uit te nemen wat men verstaat of denkt

te verstaan: dat (natuurlijk averechts) te verklaren, en dan te verzekeren dat het overige (wat men niet begrijpt) er eigenlijk niet bij behoort.“

Dat is nogal kras gezegd. Het zou dus oneerbiedig zijn niet elk trekje van het verhaal over te brengen op de betekende zaak.

Ik kan de bedoeling van deze uitspraak wel verstaan en waarderen. De schrijver is bang, van de woorden van de Heiland iets af te doen. Het is nu maar de vraag of de Here Jezus bedoelde, dat elke trek van een gelijkenis door z'n hoorders zou worden „toegepast“ op het Koninkrijk der hemelen, of dat Hij slechts één of twee hoofdzaken er bij zijn hoorders wilde inprenten.

Onder een gelijkenis versta ik „een tot een verhaal uitgewerkte vergelijking of beeldspraak, aan het menselijke leven ontleend, die dient om een geestelijke waarheid in verband met Gods Koninkrijk en Jezus' werkzaamheid duidelijk te maken of aan te duiden“ (Zie Prof. Dr A. M. Brouwer, De Gelijkenissen, bl. 30). In de gelijkenissen wil Jezus z'n hoorders duidelijk maken wat zonde en genade is, wat Gods beloften inhouden en welke de eisen van het verbond zijn. Daartoe grijpt hij beelden en gebeurtenissen uit het rijke menselijke leven. Hij zag de landman bij z'n zaai-arbeid en Hij merkte, dat niet elk zaadje vrucht opleverde. Hij kende het leven van een herder en wist welk een moeite hij deed om een verloren schaap terecht te brengen. Hij wist wat een penning voor een arbeidersvrouw betekende en hoe zij haar woning „met bezemen keerde“ om de verloren penning te vinden. Jezus schilderde die handelingen en gebeurtenissen zo, dat men het zag gebeuren. Bij die levendige schildering behoren ook allerlei kleine trekjes en bijzonderheden. Maar daarom hebben deze bijzonderheden nog niet altijd betekenis voor de toepassing.

Wij hebben bij de behandeling van de gelijkenis van de „Barmhartige Samaritaan“ reeds gezien tot welke uiteenlopende verklaringen men kwam, toen men alle bijzonderheden wilde „overbrengen“. De oude kerkvaders waren daar sterk in, maar Tertullianus schreef reeds: „Men vrage niet: Waarom honderd schapen? Wat betekenen de tien penningen? Wat is bezem en lamp? Want om Gods genade uit te drukken was het nodig, zeker getal te noemen, waarvan er één verloren ging; en om het doen der vrouw te schilderen bij haar zoeken, was lamp en bezem nodig.“

Een ander schreef: Een harp heeft vele onderdelen, maar alleen de snaren geven geluid. Een ploeg bestaat uit verschillende delen, maar alleen de ploegschaar doorsnijdt de akker. Hij wilde daarmee zeggen: Een gelijkenis vertelt allerlei bijzonderheden, om een geschiedenis duidelijk te schilderen, maar het komt tenslotte aan op één of twee punten, die ons ver-

Ik begin met de bekende gelijkenis aan het slot der Bergrede (Matth. 7:24-27), die in de Nieuwe Vertaling als volgt luidt: „Een ieder nu, die deze mijn woorden hoort en ze doet, zal gelijken op een verstandig man, die zijn huis bouwde op de rots. En de regen viel neer en de stromen kwamen en de winden waalden en stortten zich op dat huis, en het viel niet in, want het was op een rots gegrondvest. En een ieder, die deze mijn woorden hoort en ze niet doet, zal gelijken op een dwaas man, die zijn huis bouwde op het zand. En de regen viel neer en de stromen kwamen en de winden waalden en sloegen tegen dat huis en het viel in, en zijn val was groot.“ Mij dunkt, de bedoeling is zo klaar als de dag. Vooral als we ook even lezen, wat er direkt aan voorafgaat. Ik kom daar straks op terug.

Maar laten we eerst eens zien, wat men in de loop der eeuwen van deze gelijkenis gemaakt heeft. De patres verklaren: „de rots is Christus“, met een beroep op 1 Cor. 10:4: „en die rots was Christus.“ Anderen zeggen: het geloof of de rechte leer. Het huis is de beoefening der deugd. Regen, vloed en winden zijn duivels, antichristen of boze geesten. Ook wel: beproevingen, vervolgingen, tegenstand van boze mensen.

Godet schrijft: „Op de aarde te bouwen betekent: den wil des Heeren alleen in zijn verstand, het oppervlakkigste en meest onpersoonlijke gedeelte van ons ik op te nemen, terwijl men zijn geweten daarvoor sluit, en hem de toestemming van den wil, van het waarlijk persoonlijke element van ons wezen, weigert. De beproeving van ons geestelijk huis geschiedt door de verzoeking, door de vervolging en eindelijk in het goddelijk oordeel.“

Ook onze Kanttekenaren zijn aan een taale traditie niet ontkomen en schrijven: „Deze steenrots betekent Christus (1 Petr. 2:6).“ Wat het zand betreft, ze zijn van mening, dat „door het zand wordt verstaan al wat de menschen buiten Christus tot een fundament hunner zaligheid stellen (Hand. 4:12).“ En bij de slagregen tekenen ze aan: „Door den slagregen, de waterstromen en winden worden verstaan allerlei vervolgingen, verleidingen en verzoeking, waardoor de menschen tot afval zouden kunnen gebracht worden.“

Zelfs Calvijn is hier in het oude spoor der patres gebleven. Wat volgens Jezus' eigen woorden de hoofdzak is, wordt door hem zelfs niet genoemd. Hij zegt, dat we in Christus welgegrond moeten zijn en diepe wortelen moeten hebben, zullen we niet bij elk stootje wankelen. Met de plasregen worden verzoeking, bedoeld. Als het evangelie diep in het hart ingegraven is, gelijkt men op een muur, die men zonder voldoende ondergrond hoog optrekt. Hij spreekt van menschen, die innerlijk niet tot verloochening van eigen ik komen. Wat Calvijn hier zegt is alles goed en waar, maar heeft Jezus dat alles bedoelen te zeggen?

Jezus tekent het doen van een verstandig man, die een huis bouwt op een rots. Dat was in het Oosten nodig. Het zand, de losse grond kon in tijden van regenval gemakkelijk worden weggespoeld. Wie wijs was bouwde op de vaste bodem, die onder het zand lag. Een huis daarop gebouwd kon tegen een stootje,